

ဓမ္မအသိဖြင့် အကျိုးရှိရှိနေမည်

အမှတ်စဉ်(၆၆)

တရားထူးရနိုင်သူ

အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ
အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ (Ph.D)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၃ ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၁ ခုနှစ်၊
နတ်တော်လဆန်း (၁၄) ရက်၊ ရန်ကုန်တိုင်း၊ လသာမြို့နယ်၊ လသာအောက်လမ်း၌
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဘိဓမ္မာ မဟာသိပ္ပံ အထူးတရားပွဲအဖြစ် ဆင်ယင်ကျင်းပ
ပြုလုပ်အပ်သည့် ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနားဝယ် ဟောကြား အပ်သော “တရားထူး
ရနိုင်သူ” တရားဒေသနာတော်။

* * *

တရားထူးရနိုင်သူ

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေဟာ တရားထူးတရားမြတ်ရဖို့ ဆုပန်လေ့ရှိကြတယ်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော် အခါကာလတုန်းက မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတဲ့ တရားဓမ္မကို နာယူရင်း တရားထူး ရသွားကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မြောက်မြားစွာရှိတယ်။ ဂါထာလေးတစ်ပုဒ် ကြားနာလိုက် ရတာ နဲ့ တရားထူး ရရှိသွားကြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရှိသလို ဂါထာတစ်ပုဒ် မဆုံးခင်ဘဲ တရားထူးရသွားကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ရှိကြတာပေါ့။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘယ်လို အခြေအနေကောင်းတွေရှိလို့ တရားထူးရကြသလဲ ? ဒီကနေ့ည ဆန်းစစ်ပြီးကြည့်ကြမယ်။ တို့တစ်တွေမှာရော အဲဒီ လို အခြေအနေကောင်းတွေ ရှိကြရဲ့လား။ ရှိရင် ဒို့တစ်တွေလည်း တရားထူးတွေ ရနိုင်တယ်လို့ ဆိုတာ ယုံမှား သံသယရှိဖို့ မလိုဘူး။

တရားထူးလို့ မြန်မာစာပေမှာ ဆိုထားတဲ့ တရားဟာ ဘာကို ရည်ညွှန်းတာတုန်းဆိုရင် မဂ်တရား ဖိုလ်တရားကို ရည်ညွှန်းတာ။ ထိုမဂ်တရား ဖိုလ်တရား ရသွားလို့ရှိရင် မဂ်ဖိုလ်ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း မျက်မှောက်ပြုနိုင်သွားတာ။ အဲဒါကို အဓိကထားပြီး တရားထူးလို့ ခေါ်တာဖြစ်တယ်။

စာပေကျမ်းဂန်နဲ့ ပြောမယ်ဆိုလို့ရှိရင် “သမ္မတ္တနိယာမ” တဲ့။ နိယာမ (၅) မျိုးဆိုတာ ကြားဖူးကြပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီ နိယာမ (၅) မျိုးထဲမှာ မပါဘူး။ နိယာမ (၅) မျိုးဆိုတာ “ကမ္မနိယာမ” ကံက အကျိုးပေးနိုင်တဲ့ သတ်မှတ်ထားတဲ့ မြဲတဲ့အရာ တစ်ခု။ “စိတ္တနိယာမ” အမြဲဖြစ်လေ့ရှိတဲ့ စိတ်ရဲ့ဖြစ်စဉ်ကြီး တစ်ခု။ “ဥတုနိယာမ” ပြောင်းလဲပြီးတော့ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ဥတုရဲ့ ဖြစ်ပေါ်မှုတစ်ခု။ “ဗီဇနိယာမ”

မျိုးစေ့တွေဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မတူညီဘူး။ ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ မျိုးစေ့အတိုင်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အသီးအပွင့်များကို ဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ “ဓမ္မနိယာမ” ဘုရားအလောင်းတွေနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် စမ္မတာ သဘောတရား။

သမ္မတ္တနိယာမ

အဲဒီ နိယာမ (၅) မျိုးထဲမှာမပါတဲ့။ “သမ္မတ္တနိယာမ” ဆိုတာ ရှိသေးတယ်။ ‘သမ္မတ္တ’ ဆိုတာ ထာဝရ မှန်ကန်တယ်။ “နိယာမ” က ခိုင်မာတယ်။ ခိုင်မြဲတယ်။ မှန်ကန်ပြီးတော့ ခိုင်မြဲတဲ့ သဘာဝ တရားကို “သမ္မတ္တနိယာမ” လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီ “သမ္မတ္တနိယာမ” ဆိုတာ မဂ်တရားကို ပြောတာပါ။ မဂ်တရားဆိုတာ မဂ္ဂင် (၈) ပါးနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ စွမ်းအားသတ္တိထက်မြတ်တဲ့ အရာတစ်ခုပဲ။ လူတိုင်း လူတိုင်းဟာ မိမိတို့ရဲ့ စိတ်ကို စွမ်းအားမြင့်လာအောင် သတ်မှတ်ထားတဲ့ အာရုံတစ်ခုခုပေါ်မှာ မိမိရဲ့စိတ်စွမ်းအားကို လေ့ကျင့်ပေးမယ် ဆိုလို့ရှိရင် “သမ္မတ္တနိယာမ” လို့ဆိုတဲ့ စွမ်းအင်သတ္တိပြည့်ဝတဲ့ စိတ်အခြေအနေတစ်ရပ်ကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါတယ်တဲ့။

သူတော်စင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ စိတ်အာရုံနဲ့ လေ့ကျင့်တဲ့အခါမှာ ဆိတ်ငြိမ်ရာနေရာကိုသွားပြီး လေ့ကျင့်ကြတာ ရှိသလို အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များကျတော့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကဖြစ်စေ၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာ ရှင်မောဂ္ဂလာန်စတဲ့ ရဟန်းတော်တွေပဲဖြစ်စေ တရားဓမ္မ ဟောတဲ့ အခါမှာ ထိုတရားရဲ့ အယဉ်ပေါ်မှာ စိတ်ကို လေ့ကျင့်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် “သမ္မတ္တနိယာမ” မှန်ကန်တဲ့သဘောကို ဆောင်ထားတဲ့ ဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခု မိမိရဲ့စိတ်စွမ်းအားထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တယ်။ အဲဒါကိုပဲ “တရားထူး” လို့ခေါ်တာ။

မြန်မာစာပေမှာ ပြောကြတယ်။ တရားနာရင်း တရားထူး ရသွားကြတယ်။ တရားနာရင် တရားထူးရသွားကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘာကြောင့်ရသလဲ။ ဘယ်လိုအခြေအနေကောင်းတွေရှိလို့ ရတာ လဲ။ သာမန် အခြေအနေနဲ့တော့ တရားနာရင်း တရားထူးရတယ်ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူးပေါ့။

သို့သော် လိုအပ်တဲ့ အခြေအနေကောင်းတွေ ရှိသေးတယ်။ တရားထူးဆိုတာ ကိလေသာ အာသဝါတွေကို အဆင့်ဆင့် ဖယ်ရှားသုတ်သင်ပစ်နိုင်တဲ့ သို့မဟုတ် စိတ်ရဲ့အညစ်အကြေး တွေကို သန့်စင်ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားထက်တဲ့ တရားတစ်မျိုးပဲ။

မဂ္ဂင် (၈) ပါးနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ မဂ်တရား ပေါ်လာပြီဆိုလို့ရှိရင် ပထမအဆင့် လူတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ မှားယွင်းနေတဲ့ အတွေးတွေ လုံးဝရှင်းသွားတယ်။ မှားယွင်းနေတဲ့ အတွေးတွေကို အခြေခံတဲ့ သံသယတွေလည်း လုံးဝရှင်းသွားတယ်။ အဲဒီ အဆင့်ကို သောတာပန် ဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုပြောကြတာပေါ့။ အမြင်မှန်သွားပြီ။ သံသယကင်းသွားပြီ။ သောတာပန်ဆိုတာ အမြင်မှန်မှုနဲ့ သံသယကင်းမှုပဲ။

အဲဒီ အမြင်မှန်မှုနဲ့ သံသယကင်းမှု ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ သောတာပတ္တိမဂ် လို့ခေါ်တဲ့ “သမ္မတ္တနိယာမ” ထာဝရ မှန်ကန်ပြီး မိမိဖြစ်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဖိုလ်ဆိုတဲ့ အကျိုးတရားကို ထုတ်လုပ်ပေးတဲ့ နေရာမှာ ခိုင်မာတဲ့ မဂ်တရားကို ရရှိနိုင်တာပေါ့။

ထို့အတူပဲ တစ်ဆင့်တက်ပြီး ဝိပဿနာကို အဆင့်မြှင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်လိုက်တဲ့အခါမှာ သံသယကင်းစင် ရုံတင်မကဘူး တွယ်တာစရာ နှစ်သက်စရာ လိုချင်စရာ အာရုံတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တွယ်တာမက်မောမှုတွေကို နည်းပါးသွားအောင် ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းရှိတယ်။ စိတ်ထဲမှာ အလိုမကျဖြစ်တဲ့ အရာတွေကိုလည်းပဲ လျှော့ချပစ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ စွမ်းအားသတ္တိရှိတဲ့ ဒုတိယအဆင့်ဖြစ်တဲ့ “သကဒါဂါမိမဂ်” ကိုလည်း တရားထူးလို့ ခေါ်တာပဲ။

*